

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Ястребова Юрія Юрійовича
«Аналітичне забезпечення ефективного розміщення фінансових ресурсів
сільськогосподарських підприємств», поданої на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 –
економіка та управління підприємствами (за видами економічної
діяльності)

Актуальність обраної теми дослідження. Сьогодні господарюючі суб'єкти повинні швидко пристосовуватися до постійних змін оточуючого середовища, передусім, впливу процесів інтернаціоналізації вітчизняної економіки до світової економічної системи. В умовах посилення конкурентного тиску з боку зарубіжних підприємств, найважливішого значення набуває питання ефективного використання усіх наявних ресурсів, передусім, фінансових. Ефективність розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в умовах економічної глобалізації зумовлюється не лише внутрішніми, а й зовнішніми процесами. Збільшення масиву інформації щодо рівня чинників впливу на кінцеві результати фінансово-господарської діяльності, зумовлює підвищення значущості процесу аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Важливість питань чіткої та оперативної оцінки фінансового потенціалу та ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, оцінки характеру впливу окремих чинників та прогнозування можливих сценаріїв зміни параметрів зовнішнього середовища, зумовлює необхідність наукових досліджень окремих аспектів аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів підприємств галузі сільського господарства. Актуальність питань обумовила вибір теми дисертаційного дослідження, постановку мети і визначення основних задач.

Відповідно до вищенаведеного, дисертаційне дослідження, виконане Ястребовим Ю.Ю. є безумовно актуальним, а його результати мають як теоретичне, так і практичне значення для вітчизняних підприємств аграрної сфери національного господарства.

підприємств.

Основні наукові результати, отримані автором та їх новизна. Основним результатом дисертаційного дослідження є поглиблення теоретичних і методичних засад аналітичного забезпечення підтримки управлінських рішень в фінансово-економічній діяльності сільськогосподарських підприємств та розробка практичних рекомендацій щодо оцінювання чинників впливу на рівень ефективності розміщення фінансових ресурсів, розробки стратегій економічного розвитку та оцінки ефективності відповідних заходів.

Зміст дослідження, яке представлено в дисертації, свідчить про його завершеність, досягнення поставленої мети та розв'язання формалізованих конкретних завдань дослідження. Серед найбільш суттєвих результатів виконаного дослідження слід відзначити:

- авторське визначення поняття «розміщення фінансових ресурсів», яке ідентифікує даний процес як пошук, формування складу та використання не лише внутрішніх, а й зовнішніх чинників походження вказаних ресурсів з метою виявлення характеру та кількісної оцінки впливу на визначення напрямів та отримання результатів фінансово-економічної діяльності окремих суб'єктів економічних відносин (с. 28-30);

- удосконалення оцінки економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств на основі виокремлення параметрів фінансового потенціалу шляхом формування системи характеристик ефективного розміщення фінансових ресурсів: використання капіталу; інвестиційної привабливості; тривалості обороту капіталу (С. 36-37);

- удосконалений методичний підхід багатомірного аналізу груп показників рівня розвитку економічної діяльності та фінансового стану підприємства, кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринків з використанням методів кластерного аналізу, з метою урахування можливих змін параметрів мікро- і макро- середовища, що дозволяє можливість формувати основні напрями стратегії розвитку на основі можливих сценаріїв

розвитку економічної системи (С. 118-120);

- удосконалення інформаційного забезпечення розробки стратегії розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, що дозволить оцінювати розвиток та прогнозувати показники економічного зростання зі створенням можливості для менеджменту пошуку внутрішніх та зовнішніх резервів підвищення економічної ефективності діяльності підприємства (С. 118-120);

- методичний підхід до використання багатомірних методів визначення взаємозв'язків між показниками фінансової діяльності з метою своєчасного визначення оптимального співвідношення окремих складових фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств (С. 129-131).

- виявлення та оцінка ризиків розміщення фінансових ресурсів за результатами визначення синергічного ефекту показників співвідношення власних і залучених ресурсів; частки грошових коштів, поточних фінансових інвестицій та поточної дебіторської заборгованості; періоду повернення коштів вкладених у запаси підприємства; співвідношення оборотних та необоротних активів; чистого прибутку із використанням методу k-середніх, що дозволяє своєчасно виявляти та реагувати на загрози внаслідок змін параметрів зовнішнього середовища діяльності підприємства (С. 144-147);

- організаційні підходи до аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, які передбачають крім використання даних внутрішнього обліку та статистичної звітності, формування масиву інформації кількісних, рангових та альтернативних показників, що дозволить оперативно визначати вплив негативних чинників на економічну ефективність діяльності підприємства (С. 148-150).

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Ознайомлення із дисертаційною роботою Ястребова Ю.Ю. підтверджує достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, що наводяться в ньому, оскільки вони ґрунтуються на принципах системного

підходу до аналізу проблем аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, теоретико-методологічних положеннях і прикладних розробках вітчизняних та зарубіжних учених відносно принципів використання фінансових ресурсів підприємствами галузі.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані коректно.

Теоретична частина дисертаційного дослідження містить огляд концепцій сучасних вчених-економістів та узагальнення теоретичних підходів і з'ясування сутності аналітичного забезпечення процесів розміщення фінансових ресурсів, з урахуванням особливостей господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, зроблені на їх основі, зокрема обґрунтовано необхідність формування фінансового забезпечення підприємств в двох основних аспектах: поточна діяльність та перспективний розвиток.

Для досягнення високого ступеня обґрунтованості та достовірності наукових результатів дисертантом використані різні методи дослідження, зокрема абстрактно-логічний, аналізу та синтезу, рядів динаміки, кореляційно-регресійний, дисперсійний, багатокритеріальної оптимізації.

Теоретичне і практичне значення роботи і використання результатів дослідження. Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає дослідженні теоретичних та методичних засад розміщення фінансових ресурсів підприємств з урахуванням особливостей галузі сільського господарства та впливу чинників зовнішнього середовища, зокрема його аналітичного забезпечення. Практичне використання результатів дисертаційного дослідження підтверджується відповідними довідками про їх впровадження у господарську діяльність підприємств. Так, пропозиції автора щодо методичних рекомендацій з визначення оптимального рівня витрат на формування масиву інформації, необхідного для розробки фінансової стратегії; використання системи показників, які

дозволять чітко визначити ефективність фінансової діяльності, з урахуванням рівня впливу чинників, як в сфері виробництва, так і сфері збуту сільськогосподарської продукції у практичній діяльності Лубенської філії Приватного акціонерного товариства «Райз-Максимко» (довідка № 3-14 від 20.03.2018 р.). Рекомендації щодо розробки фінансової стратегії з урахуванням параметрів виробничо-господарської діяльності підприємства, кон'юнктури ринків кінцевої продукції та рівня розвитку національної економіки; використання системи показників, які дозволять чітко визначити ефективність впровадження фінансової стратегії та її окремих складових запропоновано до впровадження у практичну діяльність фінансово-економічного відділу товариства з обмеженою відповідальністю «Полтава-Сад» (довідка № 67 від 14.01.2017 р.). Випробувано та прийнято до застосування у практичній діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «СПГ-Партнер» методику середньострокового прогнозування показників складу, структури та динаміки фінансових ресурсів залежно від параметрів регіонального ринку та показників макроекономічного розвитку (довідка № 148 від 12.02.2018 р.).

Прийнято до використання у навчальному процесі Полтавської державної аграрної академії основні теоретичні та методологічні засади аналітичного забезпечення ефективного розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. Зокрема, авторський підхід щодо оцінки впливу чинників на ефективність фінансової стратегії підприємства та урахування можливих ризиків з використанням багатомірних методів статистичного аналізу знайшли своє відображення при викладанні дисципліни «Страхова діяльність» (довідка № 177 від 05.03.2018 р.).

Загалом, результати, отримані здобувачем в результаті проведення дослідження, свідчать про виконання поставлених завдань і досягнення наміченої мети.

Оцінка повного викладення результатів дослідження в опублікованих роботах. Основні теоретичні положення та практичні

розробки дисертаційної роботи з достатньою повнотою викладені у публікаціях.

Посилаючись на список праць у авторефераті, можна відзначити наступні:

- поглиблено теоретичні засади та уточнено зміст сутності аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств [8];

- удосконалена система прийомів та методів оцінки рівня ефективності розміщення фінансових ресурсів підприємств галузі сільського господарства [6; 7];

- удосконалено організаційно-методичні аспекти формування системи інформаційного забезпечення розміщення фінансових ресурсів [9];

- обґрунтовані методичні підходи до оцінки характеру впливу та кількісного виміру чинників зовнішнього середовища на рівень ефективності розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств та прогнозування ключових показників мікро- та макро- середовища [1; 2; 4; 5];

- обґрунтовано підходи до планування показників стратегії розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в умовах інтернаціоналізації економіки [3].

Основні результати дисертаційної роботи опубліковані у 9 наукових праць обсягом 3,30 авт. арк., з них – 4 у наукових фахових виданнях (1,80 авт. арк.), у тому числі 4 – одноосібні, 1 публікація у закордонному виданні, 4 матеріалів конференцій, загальним обсягом 1,2 авт. арк.

Дискусійні положення та критичні зауваження щодо роботи. Не дивлячись на, в цілому, високий науковий рівень представленої дисертації, слід звернути увагу на окремі недоліки та дискусійні положення. Зокрема:

1. Потребує суттєвої редакційної та стилістичної корекції перше з винесених на захист положень наукової новизни, адже, по-перше, методичний підхід завжди є проміжним науковим результатом, за допомогою якого, як правило, визначають більш значимі та завершені результати, такі як

принципи, залежності, закономірності тощо, а, по-друге, виходячи зі змісту дисертації, автором вперше обґрунтовано концептуальні засади своєчасного виявлення потенційних загроз фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства внаслідок зміни основних характеристик внутрішнього та зовнішнього середовища на основі застосування в процесі підтримки управлінських рішень методичного інструментарію оцінки фінансової автономії, тривалості операційного циклу, забезпеченості основних засобів оборотними, швидкої ліквідності, обсягу чистого прибутку та багатомірних методів вимірювання взаємозв'язків.

2. Позитивно оцінюючи ґрунтовне та всебічне вивчення дисертантом особливостей (специфіки) розміщення фінансових ресурсів виробників сільськогосподарської продукції, слід зазначити, що поза увагою залишилися проблемні питання кадрового забезпечення управління фінансово-економічною діяльністю підприємств. Хоча дисертант і зазначає основні напрями його удосконалення (С. 30), втім, не розкрито принципи їх втілення з урахуванням специфіки сільськогосподарського виробництва.

3. У другому розділі (С. 70-73) автором наведено вплив показників державної підтримки на основні показники діяльності сільськогосподарських підприємств Полтавської області. На нашу думку, слід було більш повно обґрунтувати та висвітлити зв'язок між показниками фінансової підтримки та відповідними результатами діяльності підприємств.

4. У параграфі 2.3. (С. 93-98), зокрема в табл. 2.10, 2.11 та на рис. 2.10 наведені показники господарської діяльності аграрних підприємств та структури активів. При цьому в тексті недостатньо висвітлено вплив показників структури активів на загальну ефективність діяльності досліджуваних підприємств.

5. Незважаючи на поглиблення автором емпіричних досліджень впливу факторів на ефективність розміщення фінансових ресурсів за допомогою прийомів кореляційно-регресійного аналізу на прикладі великої сукупності підприємств (С. 105-107) вважаємо доцільним зауважити, що в роботі слід

було представити результати порівняльного аналізу ефективності розміщення фінансових ресурсів декількох сільськогосподарських підприємств, зокрема тих, де здійснювалося впровадження запропонованих автором практичних розробок.

6. В третьому розділі дисертаційної роботи (С. 106-118) на основі прогнозних показників розвитку економічних явищ, зокрема експортно-імпортних операцій на ринках основних видів продукції сільського господарства, запропоновані основні стратегії розвитку фінансового потенціалу підприємства. При цьому доцільно було б розширити дослідження шляхом визначення граничних значень прогнозних показників та вибору типу стратегії відповідно до їх рівня.

7. В п. 1.2 (С. 32-39) та п. 3.3 (С. 151-154) автор характеризує організаційно-економічні засади аналітичного забезпечення та основні організаційно-економічні напрями формування фінансової стратегії сільськогосподарських підприємств та викладає передумови ефективного використання їх фінансового потенціалу. Вважаємо, що акцентування уваги серед організаційних заходів саме на відпрацюванні інформаційних потоків, формуванні комунікаційної підсистеми та розширення інформаційного масиву за рахунок показників зовнішнього середовища, безперечно, є важливими та вкрай необхідними в умовах інформаційного суспільства та економічної глобалізації. Проте, слід також було детальніше проаналізувати існуючі та викласти ймовірні проектні організаційні форми здійснення аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, з відображенням організаційно-управлінських відносин (безпосередньо в підприємствах – відділу фінансового планування; відокремлена консалтингова фірма з проведення досліджень зовнішнього середовища; державні центри з проведення відповідних досліджень при департаментах агропромислового розвитку державних органів управління тощо).

Наявність вказаних дискусійних положень та недоліків не впливає на

позитивну оцінку роботи, в цілому, та характеризує власну наукову позицію опонента.

Загальний висновок і оцінка роботи щодо її відповідності нормативним вимогам. Дисертаційна робота Ястребова Юрія Юрійовича «Аналітичне забезпечення ефективного розміщення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств» є завершеним науковим дослідженням, яке виконане особисто автором, що дозволяє розв'язати завдання ефективного аналітичного забезпечення розміщення фінансових ресурсів підприємств-виробників продукції сільського господарства. Отримані результати є обґрунтованими, містять наукову новизну і практичну значущість, опубліковані праці відображають зміст дисертації. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертації.

Дисертаційна робота відповідає нормативним вимогам щодо змісту, структури та оформлення, а її автор, Ястребов Юрій Юрійович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри організації
виробництва, бізнесу та менеджменту
Харківського національного технічного
університету сільського господарства
імені Петра Василенка

 О.О. Краснорутський

 О.О. Краснорутський